

Lühiülevaade 2019. aasta Hiiumaa valla eelarvest

Arengukava määrab kohaliku omavalitsuse prioriteetsed tegevussuunad ja eelarvestrateegia finantsprojektsiooni. Valla eelarve koostamise aluseks on 31.10.2018. vastuvõetud arengukava ja eelarvestrateegia. Samuti on arvestatud ühinenud omavalitsuste varasemaid prioriteete ning ühinemislepingus kokkulepitut.

Valla 2019. aasta eelarve kujundamisel on maksutulude ja ressursitasude jaotusel lähtutud ühinevate omavalitsuste 2017. aasta põhitegevuse eelarve mahust, kus vallavalitsuse tasandile jääb kasutada 34% maksutuludest ja ressursitasudest, mis katab vallavalitsuse kulu. Osavalla tuludeks eraldatakse ülejäänud osa (66%) maksutuludest ja ressursitasudest.

Peamised eesmärgid 2019. aastal:

- sotsiaalteenuste osutamine ja toetuste maksmine on viidud ühtsetele alustele;
- haridusasutuste töötajate töötasu ühtlustamine;
- ühinemiseelselt kavandatud investeeringute ellu viimine.

Põhitegevuse tulud¹

2019. aasta eelarves on planeeritud tulud 14,3 miljonit eurot. See on samas suurusjärgus kui 2018. aasta tegelik tulu.

- Eelarve tuludest 63% ehk 9,1 miljonit moodustavad maksutulud (võrreldes 2018. aastaga kasv +4,5%)
- Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse 6% ehk 0,9 miljonit eurot (0%)
- Saadud toetused moodustavad eelarve tuludest 29%, ulatudes 4,2 miljoni euroni (-13%)
Kasv on toetusfondi eraldusel 6% seoses Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud õpetajate alampalga tõusuga 1250 euroni, lasteaiaõpetajate palgakasvuga 1125 euroni. Muud tegevustoetused on vähenenud 0,7 miljonit eurot (-50%)
- Muud tulud moodustavad eelarve tuludest 1% ehk 0,16 miljonit eurot (+19%)

Põhitegevuse kulud²

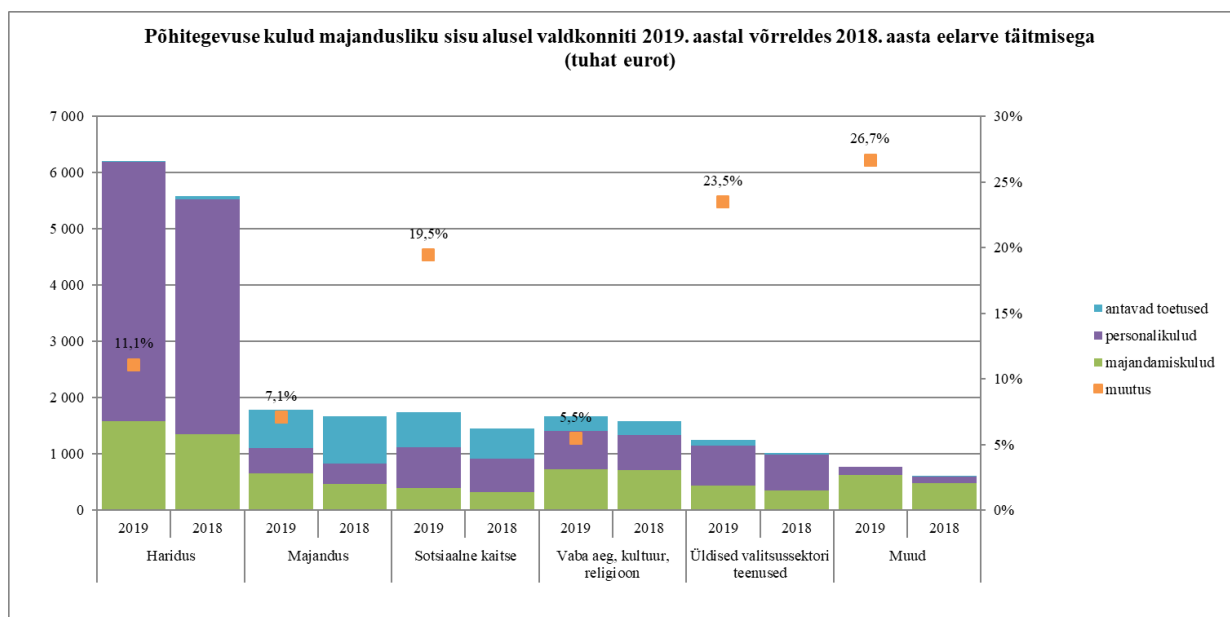
2019. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud 13,4 miljonit eurot. See on 1,4 miljonit eurot ehk 11,8% enam kui 2018. aasta kulud.

Põhitegevuse kuludeks on toetused, personalikulud, majanduskulud ning muud kulud jaotatuna osavaldade kaupa kaheksa erineva valdkonna vahel.

¹ maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused, muud tegevustulud

² antavad toetused, muud tegevuskulud

- **Haridus** moodustab põhitegevuse kuludest 46,2% ehk 6,2 miljonit, kus kasv (+11,1%). Kuludest 4,6 miljonit eurot moodustavad personalikulud ja 1,6 miljonit eurot majandamiskulud.
- **Majandus** moodustab 13,3% ehk 1,8 miljonit eurot, kus toimub kasv (+7%)
- **Sotsiaalne kaitse** moodustab 12,9% ehk 1,7 miljonit eurot, millest toetused moodustavad 35,3%, töjõukulud 42,2% ja majanduskulud 22,5%
- **Vaba aeg, kultuur ja religioon** moodustab 12,4% ehk 1,7 miljonit eurot
- **Valitsemine** moodustab 9,3% ehk 1,3 miljonit eurot, kus kajastub reservfond ning omaosaluse fond. Valitsemises moodustavad toetused (sh liikmemaksud) 8,2%, personalikulud 56,4% ja majanduskulud 35,4%
- Ülejäänud 5,9% põhitegevuse kuludest moodustavad elamu- ja kommunaalmajanduse, keskkonnakaitse ja tervishoiu tegevusvaldkonnad

Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad 87,6% ehk 11,7 miljonit eurot, kasvades 15,3%. Antavad toetused moodustavad 12,4% ehk 1,7 miljonit eurot, jäädes eelmise aasta tasemele.

Investeeringustegevus

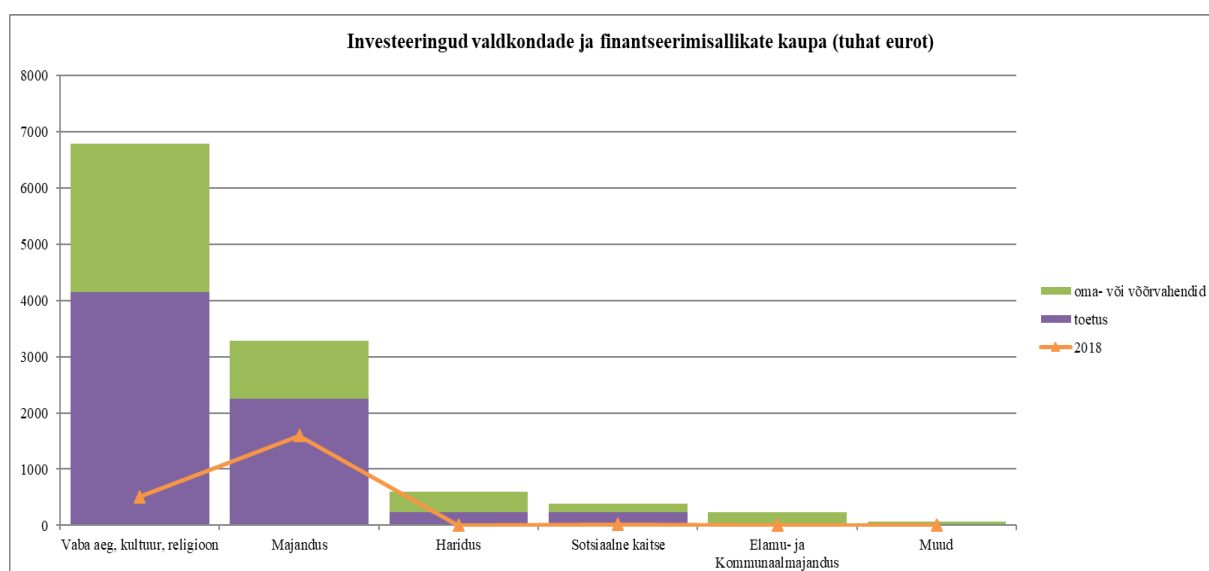
2019. aasta eelarves on planeeritud investeeringukulud 11,7 miljonit eurot.

Investeeringud koosnevad:

- **Põhivara soetusest**, mis moodustab 11,3 miljonit eurot
 - Arendusobjektidest on töös:
 - Käina elamuskeskus Tuuletorn;
 - Hiiu Valla Lasteaia Kalda maja;
 - Kärkla Keskväljak;
 - Sotsiaalkeskuse Pargi 3 I etapp;

- Kärkla Põhikool;
 - Spordikeskus;
 - Paluküla spordirajatised;
 - Kõrgessaare Tervisemaja;
 - Kõrgessaare katlamaja;
 - Hausma kruntide infrastruktuur;
 - Valla teed.
- **Põhivara soetuseks** antav toetus 169 tuhat eurot moodustub Hajaasustuse programmis osalemise kaasfinantseeringust, SA Hiiumaa Sadamad ja SA Hiiumaa Arenduskeskus toetusest põhivara soetuseks
 - **Intressikuludest** 144 tuhat eurot

Investeeringuid finantseeritakse jooksva aasta eelarvest (1,1 miljonit eurot), võetavast uuest laenust (3,7 miljonit eurot) ja toetuste (6,9 miljonit eurot) arvelt.

Finantsseis

- **omafinantseerimisevõime** ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on 0,9 miljonit eurot, millest tasutakse nii olemasolevaid laenumakseid, intressikulusid kui rahastatakse käimasolevaid investeeringuid. Eesmärk on seda taset hoida ning ka kasvatada järgnevatel aastatel, et säilitada investeerimisvõimekus.
- **netovõlakoormus** (kohustused miinus likviidsed varad) suureneb 2019. aasta lõpuks 59,5%-le põhitegevuse tuludest ehk 8,5 miljoni euroni. Valla netovõlakoormuse ülempiiriks on kas 6-kordne põhitegevuse tuleml või 60% põhitegevuse tuludest, oleneb kumb on suurem, kuid mitte rohkem kui 100%. Kuna investeeringud on eelarvestrateegias suuremahulised ka järgnevatel aastatel, tuleb jätta võimalused täiendavalt laenu võtta. Investeeringute elluviimine sõltub suuresti ka saadavatest toetustest, põhivara müügist ning omafinantseerimisevõimekusest

- **likviidsete varade maht** kasvas 2018. aasta lõpuks 1,8 miljoni euroni, millest võetakse käesoleval aastal kasutusele 1,1 miljonit eurot. Eesmärk on taset hoida, et tagada valla maksevõime.